

Společnost
pro vědy a umění

Spoločnosť
pre vedy a umenia

Zprávy SVU

Ročník 14. číslo 6
červen 1972

Czechoslovak Society of Arts and Sciences in America, Inc. 381 Park Ave. South, New York, N. Y. 10016

Redakční rada: Vratislav Bušek; V. E. Andic, Hanuš Lexa, Jiří Skvor, Rudolf Sturm

BISMARCK A ČECHY

Vojtěch N. Duben

Navazuji na článek prof. Otakara Odložilíka (Zprávy SVU, březen 1972) a děkuji mu především za odborné rady k dalšímu hledání pramene Bismarckova výroku o Čechách.

K hledání pramene onoho výroku přiměla mne a žurnalistickou sekci SVU kniha amerického žurnalisty (Anatole Shub: *An Empire Loses Hope: The Return of Stalin's Ghost*, New York: Norton, 1970), ve které autor cituje maršála Koněva (Pravda, 23. srpna 1968), jenž v souvislosti s invazí do ČSSR uvádí jako jeden ze svých argumentů pro intervenci právě Bismarckův výrok. Shub k tomu poznamenává pod čarou, že požádal Knihovnu amerického kongresu o ověření správnosti výroku. Odborník v knihovně, jak Shub poznamenává, výrok nenašel a vyslovil názor, že tento výrok začali citovat čeští historici a státníci na počátku XX. století. K tomu Shub dodává: "Tento 'výrok' je zřejmě ironickým příkladem nacistické propagandy, která se jako bumerang obrátila proti svým původcům."

Požádal jsem několik spolupracovníků naší sekce, jakož i řadu odborníků v USA, v Evropě a jinde, aby se pokusili zjistit, kdo má vlastně pravdu. Dříve, než uvedu výsledky, chtěl

bych jim všem poděkovat a poprosit je, aby, pokud jim čas bude stačit, v hledání pokračovali.

Výsledek hledání je zatím u bodu, který odborně rozvedl profesor Odložilík. K jeho poznámkám však mohu uvést několik dalších informací. Předně zásluhou dvou spolupracovníků (ve Washingtoně a Austrálii) jsme našli jednu příručku okřídlených slov, kde citát je. *The Macmillan Book of Proverbs, Maxims and Famous Phrases* (Macmillan, New York) má na straně 211 pod heslem "Bohemia" toto: "Whoever controls Bohemia controls Europe. Otto von Bismarck, Remark, during the formulation of the Austro-German treaty of 1879."

Dále můžeme potvrdit, že R. W. Seton-Watson, jak svědčí materiál z Britského muzea, se dovolával výroku ve své přednášce "The future of Bohemia" k Husovu výročí z roku 1915.

Jiné prameny tvrdily, že Bismarck vyslovil svůj výrok v roce 1866 (tvrdí to také dr. Beneš ve svém projevu k americkému kongresu z roku 1943) v souvislosti s válkou s Rakouskem. Byli jsme upozorněni, že výrok může být v Provolání pruského velitelství k obyvatelstvu českého království. Text Provolání nám poslal Rakouský státní

archív, avšak v něm výrok není. Kromě toho odborníci tvrdí, že Bismarck popřel své autorství tohoto Provolání.

Tvrzení, že výrok si vymyslel nebo jako první začal citovat dr. Beneš, neobstojí. Masaryk používal výroku jistě už před první světovou válkou a našle se v jeho "Světové revoluci." Nějak mně nejde do hlavy, že by TGM užíval tak dalekosáhlého výroku s politickými implikacemi, aniž se přesvědčil o jeho pramenu.

Jsou také důkazy (tuším v jedné z Brügelových knih), že i Němci (na př. Hitlerův velvyslanec v Praze) používali tohoto výroku ke svým účelům.

Chtěl bych se ještě vrátit k článku prof. Odložilíka a k jeho zmínce o přednášce Setona-Watsona na Oxfordu z roku 1946. Zmíněný citát 'o přirozené pevnosti, zřízené Bohem uprostřed evropského kontinentu' je z roku 1879, jak už zjistil pro Knihovnu amerického kongresu prof. Josef Anderle z University Severní Karoliny. Bismarck podle knihy "La France en 1889" (autor je Jean Baptiste A. Charaudy, druhé vydání, Paříž 1889, strana 256) prohlásil 14. listopadu 1879 na obranu německé aliance s Rakouskem:

"Bohemia, the eternal battlefield of Europe, remained the great plateau from which all the rivers traversing us spring - the vast natural fortified camp (fortress?) raised by God in the middle of our continent; Bohemia in the hands of Russia, that would be our enslavement - Bohemia as ours, would be the merciless and relentless war with the empire of the czars. You see that it is necessary for our survival that Austria should live." (Přeloženo z francouzského originálu.)

K tomu profesor Anderle shodně s prof. Hansem Rothfelsem poznamenává, že Bismarck původní výrok asi přímo nepronesl, že však uvedený citát z francouzské knihy, velmi blízký myšlence onoho výroku, potvrzuje jeho názor na strategický význam Čech v srdci Evropy.

Nutno ještě poukázat na to, že Bismarckův výrok, který mu připisuje onen francouzský autor, je z roku 1879 a že Macmillanova sbírka okřídlených slov klade Bismarckův výrok, který hledáme, také v podobné souvislosti do roku 1879.

Taková je tedy zatím naše situace s hledáním pramene Bismarckova výroku "Kdo je pánem Čech, je pánem Evropy". Doufáme, že naši přátelé budou v hledání pokračovat, případně, že nám poradí, kde hledat. Jistě by se potřebný materiál našel i v Praze.

MYSTERIUM GEOPOLITICUM

BISMARCK

Miloš Šebor

Po mém skromném soudu nemá velký smysl přit se o pravdu formální, to jest, o to, co vlastně, kdy a kde Bismarck řekl o geopolitickém významu Čech. Musí-li to však být, předmětem bádání buď pravda materiální, to jest, co nás opravňuje věřit, že vláda nad Čechami přináší automaticky vládu nad Evropou. Jsou vůbec nějaké argumenty, historické, fyzikálně zeměpisné či geopolitické, které stojí za touto thésí?

Nejsou.

Prostě proto, že dosud nikdo nevyvrátil theorem podle kterého geomet-

Zprávy SVU (CSASA News - Date of issue: June, 1972. Issued monthly except during July and August — Volume 14, Number 6 — Publisher: Czechoslovak Society of Arts and Sciences in America, Inc. — Known office of publication: Room 1121, 381 Park Avenue South, New York, N. Y. 10016 — Tel.: (212) 686-4220 — Annual subscription price: non-members CSASA: \$3.00; members CSASA: \$1.50 paid as part of dues — 2nd class postage paid at New York N. Y.

rický střed kterékoli oblasti není nezbytně totožný se středem geografickým. Svědčí o tom zeměpisná struktura Spojených států, Spojeného království, Rakouska, Jugoslaviie, ba i Československa, jejichž jaderná území jsou vesměs marginální a nikoli centrální. I celé pevniny, Asii počínaje, to dokazují. Geometrický střed Asie, prostor Mazar-i-Sharif - Karshi - Fergana nemá věru zvláštní místo v geografii.

Co víc, držení Čech v posledních stoletích nepřineslo žádné trvalé štěstí. Tak tomu bylo, ať držitel moci byl pokojný; příkladem nebožka vláda rakouská po mnoho let, nebo vláda československá za I. a II. republiky. A tak tomu ovšem bylo, když držitel Čech měl cíle dobovačné, jako vláda nacistická. Nelze tedy vůbec historicky prokázat, že by vláda nad Čechami byla odrazový můstek k panství nad celou Evropou; právě naopak; dá se tvrdit, že držení Čech se každé vládě po čertech nevyplatilo. Což vše arci neznamená, že Čechy by byly dočista nezpůsobilé pro jakoukoli vládu.

Věřme, že historický argument zmíněný v předchozím odstavci bude platit i pro současný sovětské držitele moci v Čechách, a to v míře neztenčené, i když pro tuto optimistickou věru zatím nemáme konkrétních důvodů.

Jen jaksi per parenthesis: Bismarckův výrok, doslova, **Der Herr über Böhmen ist Herr über Europa**, je uveden i v kdysi populární knize, jejímž autorem je John Gunther, **So sehe ich Europa** (překl. z angličtiny, Fritz Heyman; Amsterdam: Verlag Albert de Lange, 1937), str. 357.

Bismarck věděl, co dělá, když v roce šestašedesátém vládu nad Čechami svému králi zdvořile, avšak rozhodně odmítl.

A ještě jedna poznámka k našim příspěvkům z lednového a březnového čísla Zpráv SVU t.r.: Autor poznámky lednového čísla R. Š. nás upozorňuje, že slovo "šem" je skutečně uvedeno v talmudu.

Lednové číslo Zpráv SVU z t.r. přineslo zajímavou redakční zmínku "Noví golemové". Snad neuškodí, pokusíme-li se o několik poznámek na toto thema z hlediska lékařského, konkrétně psychiatrického. Všechny pověsti vznikají převážně na základě kombinace dvou zdrojů. Jednak historické, více či méně pozměněné skutečnosti, dále pak z potřeby t.zv. kolektivního podvědomí, které bývá specifické pro ten či onen národ či etnickou skupinu. Kolektivní podvědomí vyjadřuje přání, obrází národního ducha, vyjadřuje nejen to, co je, ale i to, co by mělo být, nebo jak by to bývalo mělo být, tedy do minula právě tak jako v přítomnosti i budoucnosti. Češi mají svého praotce Čecha, své Nodooorané oulehle u Stadie, odkud byl Přemysl Oráč odvolán dříve než je mohl dorat - symbolické zdůvodnění trvalé či občasně bídy v Čechách, své Blanické rytíře, a pod.

Židé mají své golemy. Jak zdůrazňuje pražský psychiatr prof. Vondráček v několika svých pracích (např. V. Vondráček, F. Holub: Fantastické a magické z hlediska psychiatrie, Praha 1938, 430 stran), konkrétními impulsy pro vznik těchto pověstí mohla být pozorování případů t.zv. epileptických mráкотných stavů, spojených často se zuřivostí a bezhlavým ničením a vražděním. Podobné mráкотné stavy se mohou vyskytnout i při jiných duševních poruchách, při těžké melancholii jako t.zv. raptus melancholicus, ve stavech patické alkoholové opojenosti, u tropického onemocnění amok, a j. V podstatě jde však o projevy pudu ničivosti, destruktivního pudu, pudu smrti. Je zajímavé, že stejná etnicko-kulturní báze, která vytvořila pověsti o golemech, vydala ze svého středu našeho rodáka z Příboře na Moravě, geniálního myslitele a laureáta Nobelovy ceny Sigmunda Freuda. A právě Freud to byl, kdo postuloval, že veškerá lidská činnost a chování se, ať jednot-

livec či společnosti, je v podstatě řízena dvěma protichůdnými vrozenými pudry, pudem lásky (Eros), a pudem destruktivním či pudem smrti (Thanatos). Co se pak týče druhého kořene pověstí o golemech, opírajícího se o kolektivní podvědomí, nabízí se zde více interpretací. Z hlíny uhnětený golem připomíná stvoření člověka, jak je líčí kniha Genesis. Golem byl zároveň výborným sluhou či otrokem. Byl levný, nejedl, nepil, nespal, neodpočíval, stále pracoval, a v době šálbesu, kdy všichni musí odpočívat, musel být uveden do stavu klidu vynětím šemu z úst. (Jednou, když mu rabi zapomněl vyjmout šem před čtením žalmu, golem začal zuřit, demolovat věci a vraždit domácí zvířata). Dle Vondráčka jsou dvě pověsti, vysvětlující, proč byl stvořen pražský golem. Podle první měl chránit židy v době velikonoční, kdy tiito byli zvláště pronásledováni křesťany pro podezření, že zabíjejí křesťanská nemluvněta. Hlavně měl za úkol střežit židovské město, aby tam nějaký křesťan nepodvrhl dětskou mrtvolku jako záminku pro pogrom. Dle druhé byl golem vždy stvořen jen k tělesné práci. Závěr: I když se snad některému čtenáři budou zdát svrhu uvedeně řádky jednostrannými a šedivými ve srovnání s romány o golemovi, ukážme si na příkladu známého procesu, t.zv. Hilsneriády, jak silné a významné byly i zcela nedávno difference mezi křesťanským a židovským kolektivním podvědomím, a jak přezírání lékařského hlediska může být neejednou ke škodě věci. Např. proto, že T. G. Masaryk vzhledem ke svému humanismu a spíše filosofickému než biologickému vzdělání neacceptoval znalecký posudek profesorů pražské české lékařské fakulty, z něhož vyplývá, že Anežka Hrušová byla zavražděna - v dnešní terminologii z motivu sadistické perverze a sexuální vlnosti - tedy z důvodů nerituálních, vlastně proti svému přání a veškeré vynaložené energii hnal vodu na

mlýn těch, kteří vraždu považovali za rituální. (Viz též B. Černý; Vražda v Polné, Praha 1968).

MUDr. Jiří Křížek

ŽURNALISTICKÁ SEKCE

Vydavatelé knih a časopisy: Dvě z tří nových čs. nakladatelství knih v zahraničí navázala užší spolupráci s existujícími časopisy a přímo nebo nepřímo ovlivnila jejich obsah a úpravu. Tak Škvoreckého nakladatelství "68 Publishers" v Torontu navázalo spolupráci s edmontonským "Telegramem" a zavedlo v něm kulturně-literární přílohu "Parabola". Vydavatel "Telegramu" (P.O. Box 635, Edmonton, Alberta, Canada) mezitím provedl technické zlepšení časopisu a přešel na offset. Jarní číslo vyšlo již v menším formátu, avšak v rozsáhlejší úpravě. Nakladatelství "CCC Books" v Mnichově navázalo spolupráci s vydavatelem časopisu "Okno dokořán" (Postbus 159, Zwijndrecht) Nederland). Za jejich spolupráce se tento holandský časopis změnil na čtvrtletník pro umění, kulturu a politiku." První číslo v nové úpravě vyniká novými technickými a grafickými nápady. Na 50 stránkách tisku je řada vkusných ilustrací, několik povídek, úvahy, básně a informativní příloha o Holandsku.

Nový časopis: Ve Švýcarsku začal vycházet "Horizont 72, slovenský nezávislý časopis". Je to tištěný měsíčník o osmi stránkách. Vydavatelé (Polana, 8036 Zürich, Postfach 1173, Švýcarsko) píší, že respektují názory všech politických směrů v exilu. Uvádí, že se drží zásady "reality dvoch národných štátov, Českej a Slovenskej republiky vo federovanom Česko-Slovensku".

Pulitzerovy ceny: Letošní Pulitzerovu cenu za místní reportáž dostal John Macháček, reportér listu Rochester-

Union. Macháček se narodil roku 1940 z českých rodičů v Cedar Rapids, Iowa. Cenu za novinovou fotografii získal Michel Laurent. Za sovětské invaze 1968 byl v Fraze, odkud poslal řadu pozoruhodných fotografií pro americký tisk.

Žurnalistické sjezdy v ČSSR: Po sjezdech autonomních svazů novinářů v českých zemích a na Slovensku se v polovině května konal v Praze celostátní slučovací sjezd, na němž byl obnoven Československý svaz novinářů. Autonomní svazy, jak známo, nahradily původní ústřední svaz v červnu roku 1968. Podle pražských oficiálních zpráv za uplynulá tři leta bylo v ČSSR z novinářské organizace vyloučeno 155 "agresivních pravičáků" a 150 "jejich úzkých spolupracovníků". Dalšíh 800 přestalo být členy svazů při výměně svazových organizací.

KOMISE SVU

Nominační komise SVU na rok 1972, která byla jmenována předsednictvem na schůzi 29. dubna 1972, se skládá z těchto členů: Dr. Karel Steinbach, Dr. Braňo Lajda, Dr. Jaroslav Němec, Dr. Miloš Šebor, a řed. Josef Žanda. Komise si sama zvolí svého předsedu z členů komise. Předsednictvo žádá všechny členy, kteří chtějí podat své vlastní návrhy nebo připomínky nominační komisi, aby tak učinili co nejdříve. Návrhy nominační komise pro volby na rok 1972/73 (na valném shromáždění dne 10. listopadu 1972) mají být uveřejněny ve Zprávách SVU za měsíc září 1972.

Komise pro stanovy a jednací řády SVU: Předsednictvo zvýšilo počet členů této komise na sedm a jmenovalo novým členem komise p. dra. Antonína Srbu. Dosavadní členové komise byli pp. dr. Vratislav Bušek, předseda; dr. Josef Hašek, dr. Vladimír Kabeš, dr. Hanuš J. Lexa, dr. Michal Múdry a Joseph A. Zahradka.

MÍSTNÍ A OBLASTNÍ SKUPINY SVU

Oblastní skupina SVU v Anglii: Z římského "Nového života" se dovídáme, že oblastní skupina SVU v Anglii pořádala v únoru, březnu a dubnu 1972 tyto přednášky: Dne 5. února přednášku red. A. Mokrého o Havlíčkovi; dne 26. února mluvil Jiří Marek na téma "Otázka sedmdesátých let: Mohou stroje myslet za nás?"; dne 4. března mluvil dr. B. Kratochvíl, bývalý velvyslanec ve Velké Británii, o T. G. Masarykovi, a 1. dubna historik M. Kašpar o Františku Palackém, historikovi a politikovi.

Místní skupina SVU v Los Angeles konala dne 29. dubna 1972 symposium, jehož se zúčastnili Charles Petru přednáškou s diapositivy "Gothic Art in Bohemia", Jiřina Fuchsová přednáškou o symbolickém významu Máchova "Máje" a Zdenka Fischmannová a Lydia Šabacká vzpomínkovým programem o zesnulém K. B. Jirákoví.

Místní skupina SVU v Montreale pokračovala i v minulém období v cyklu přednášek, v rámci pravidelných "Kulturních čtvrtek". Přednášky proslovili mj. ing. A. K. Velan (o své cestě na Himaláje), výtvarník Jiří Lauda (o účasti výtvarníků v kanadské televizi) ing. A. Coufal (o své trans-atlantické plavbě plachetnicí), Jaroslav Brodský, autor politické biografie "Řešení Gama", předseda odbočky dr. Jiří Škvor a j. Činovníci odbočky se zúčastnili řady konferencí a pracovních porad zabývajících se problémy kulturního pluralismu, dvoj-jazyčnosti a reorganizace školského systému v provincii Quebecu, o převážně francouzsky hovořícím obyvatelstvem. Příslušným provinčním úřadům předložili několik návrhů.

Místní skupina SVU v New Yorku se sešla ve čtvrtek, dne 25. května 1972 v kanceláři SVU na přednášce Ing. Pavla Blaho o "začátcích agrárního hnutí na Slovensku", od poloviny 19. století až do roku 1922.

Místní skupina SVU v Sydney (Austrálie) zahájila svou činnost v pátek, dne 19. května 1972 přednáškou předsedy přípravného výboru dra. O. Fialy o vývoji australského divadelnictví. Dne 16. června následovala anglická přednáška dra. Miloslava Bernáška, profesora na Macquarie University v North Ryde u Sydney, na téma "The Czechoslovak Experience with Socialist Economic Systems 1945-1970".

Oblastní skupina SVU ve Švýcarsku pořádala v pátek, dne 26. května 1972 v Bernu literární večer "Cesty" (poesie, prósa, dokumenty) - "verše Ivana Diviše, Karla Kryla a Olgy Neveršilové, malé prosy Ivana Svitáka a Jaroslava Marka a dokumenty, které psala doba". V neděli, dne 28. května se nová skupina sešla v Lucernu na ustavující valné hromadě. Přemysl Pitter byl zvolen předsedou. Dále byli zvoleni: Dr. Mojmír Vaněk, místopředsedou, Dr. Zorka Černá, tajemnicí, pí. Libuše Paukertová tajemnicí pro Suisse Romande a Ing. Vladimír Grégr pokladníkem. Mimo to byli zvoleni jednatele z největších švýcarských měst a to za Basilej Dr. Karel Hrubý, za Bern Dr. Ivan Pfaff, za Biel-Solothurn Dr. Lubomír Jech, za Lausanne Dr. Eliška Bosley, za Ženevu pí. L. Paukertová a za Züriich dočasně Přemysl Pitter, který si vyhledá jednatele. Tito jednatele budou ze své funkce členy výboru. Po volbách se rozvinula živá debata o programu činnosti švýcarské skupiny v období 1972-73. Na základě této debaty připraví výbor program přednášek, literárních a hudebních večerů, výstav, atd., které se budou konati střídavě v různých městech Švýcarska.

Místní skupina SVU v Torontě uspořádala ve dnech 11. dubna a 9. května 1972 spolu s torontskou odbočkou čs. národního sdružení dva večery slovenské poezie. Dužňovou přednášku prof. Gleb Žekulina o počátcích slovenského spisovného jazyka a slovenské poezie 19. století přečetl dr. Karel Cvachovec, ukázky ze slovenské básnické tvorby recitovali Jozef Baláž a Mikuláš Kravjanský. Na programu květnového kulturního programu byl Máchův "Máj" a Sládkovičova "Marina"; recitovali Adolf Toman a skupina slovenských recitátorů (Jozef Baláž, R. Kravjanská, L. Ševčíková, M. Kravjanský, Rev. Dušan Tóth). Hudební pásma sestavila Zdena Salivarová-Škvorecká.

Místní skupina SVU ve Washingtoně měla v sobotu, dne 27. května 1972 svůj výroční banket. Hlavním řečníkem byl spisovatel Josef Škvorecký, člen výboru SVU z Toronta.

ČLENOVÉ SVU

Bohuslava R. Bradbrooková, profesorka na St. Mary's College v Bangoru (Wales), členka výboru SVU, uveřejnila v "mezinárodním bulletinu vybraných knih P.E.N.", sv. 21, č. 3 a 4 dva články "50 let české literatury 1918-1968" v anglickém originálu s francouzským překladem Anne Habibové (č. 3, str. 157-168, č. 4, str. 179-187). Buletin vydává mezinárodní P.E.N. s podporou UNESCO; distribuci v USA má fa. Stechert-Hafner Inc., 31 East 10th Street, New York, N. Y. 10003 (\$2.60 za 4 čísla).

Igor Bazovský, Jr., člen SVU, se zúčastní ve dnech 9.-12. října 1972 mezinárodní konference o "kybernetice a společnosti" ve Washingtoně přednáškou na téma "Optimum Design of Anti-Pollution Systems".

Marie Dolanská, profesorka Northeastern University v Bostonu, členka SVU, bude členkou panelu "Grapho-analysis as a Tool in Youth Guidance" na sjezdu mezinárodní grafoanalytické společnosti v Chicagu ve dnech 16. - 21. července 1972. Dr. Dolanská bude referovat o svých zkušenostech se studenty matematiky a aviatiky na universitě a o několika zajímavých případech ze své soukromé praxe.

Ivo Feierabend, profesor politických věd na California State University v San Diego, člen SVU, a jeho manželka **Rosalind Feierabend**, profesorka sociální psychologie tamtéž, uveřejnili v knize "Assassination and the Political Order (nakladatelství Harper and Row, editor William J. Crotty) kapitolu "Political Violence and Assassination - A Cross National Assessment". Tato práce, na níž spolupracovali Betty Nesvold a Franz Jagger, se zakládá na studii, kterou Feierabendovi provedli pro National Commission on the Causes and Prevention of Violence. Manželé Feierabendovi spolu s Tedem Gurrem vydali v nakladatelství Prentice-Hall knihu "Anger, Violence and Politics". Další dva články o politickém násilí vyjdou později letos v časopisech American Behavioral Scientists a Comparative Politics.

Victor Miroslav FIC, řádný profesor na Brock University, St. Catharines, Ontario, Canada, člen SVU, byl jmenován přednostou oddělení politických věd této university. Dr. Fic přijal jmenování na Brock University po 14 letém přednášení na Singapoře. Jeho poslední působiště byla čínská universita Nanyang v Singapoře, kde zastával funkce přednosty oddělení politických věd a státní správy a ředitel vědeckého ústavu jihovýchodní Asie. Jeho poslední publikace zahrnují tyto studie: **Peaceful Transition to Communism in India**, (478 str.); **Kerala, Yenan of India** (555 stránek; **The Prague Spring**

1968: A Study in Social Change (68 stránek). V tisku je jeho nová kniha o našich legiích v Rusku, nadepsaná **The Soviets and the Czechoslovak Legion in Russia: Origins of their Conflict: March-May 1918** (circa 650 stránek). Na Brock University Prof. Fic zavádí studie politických systémů moderní Asie.

Zdenka Fischmannová, členka výboru SVU a hudební komise, která vyučuje musikologii na University of Southern California, uveřejnila v Quarterly Journal of the Music Library Association, sv. 28, č. 2, str. 240-242 recenzi dvou publikací vydaných v r. 1969 v Praze, a to "Projektové hudební kompozice" Ctirada Kohoutka a "Dvanáctitónové tonální teorie" Josefa Růta. Podotýká všeobecně, že od roku 1948 jak hudba tak i musikologické publikace vydané v Československu byly pod vlivem úředně nařízeného "socialistického realismu" na rozdíl od domněle dekadentního západního formalismu a že v současné době znovu přísná ideologická pouta vyžadují, aby skladatelé bojovali proti "nepřátelským estetickým teoriím" západu. "Zdá se, že se očekává od skladatele na východě, aby komponoval spíše s ohledem na sociální hodnoty než aby sledoval čistě estetická pravidla nebo projevoval volně svou vlastní individualitu." Recenze, kterou dr. Fischmannová napsala již před dvěma lety, vyšla se značným zpožděním.

Pavel Horecký povýšen. Knižovník amerického Kongresu L. Quincy Mumford oznámil, že Pavel L. Horecký, náměstek přednosty Slovanského a středoevropského oddělení U.S. Library of Congress, člen SVU, byl jmenován přednostou tohoto oddělení. Rodem z Trutnova, dr. Horecký sloužil za války v čs. jednotkách na Západě, kde dosáhl hodnosti kapitána. V procesu s

válečnými zločinci v Norimberku fungoval jako jeden ze státních návladních a je spoluautorem dvou svazků "Proceedings", které později vydala o procesu armáda U.S.A. Za svého působení k Kongresní knihovně vydal dr. Horecký sedm významných publikací, z nichž tu uvedeme aspoň "East Central Europe - A guide to basic publications", "Basic Russian Publications" a "Russia and the Soviet Union". Mimo to přispěl velkým počtem článků do "Encyclopedia Americana", "Slavic Review", "Cahiers du Monde Russe et Soviétique" a dalších odborných časopisů.

Dvě nové skladby **Karla Husy**, člena SVU, měly v posledních měsících svou světovou premiéru: Koncert pro bicí nástroje a dechový soubor dne 7. února 1972 na Baylor University (později proveden na universitách Wisconsin, South Florida a Michigan) a Dva sonety z Michelangela pro orchestr dne 28. dubna 1972 v Evanstonu.

Poslední skladba zesnulého skladatele **Karla B. Jiráka**, Passacaglia a Fuga pro varhany, op. 94, dokončená v prosinci 1971, byla provedena na koncertu českého varhaníka Karla Paukerta, profesora na Northwestern University v Evanstonu, Ill., v Alice Millar Chapel v Evanstonu dne 9. května 1972.

Lubomír Kaválek, bývalý šachový mistr Československa, člen SVU, byl jedním ze tří šachových mistrů, kteří získali první místo v 21. výročním národním šachovém turnaji, který byl ukončen dne 14. května v New Yorku. O první místo se s ním podělili Sammy Reshevsky ze Spring Valley, N. Y., a Robert Bynne z Ossining, N. Y.; všichni s výsledkem 8-½ : 5½. Americká šachová federace chystá vylučovací zápas mezi nimi o titul amerického šachového mistra a zároveň k tomu účelu, aby byli vybráni dva hráči, kteří mají po-

stupovat do dalšího turnaje na cestě k zápasu o světové mistrovství. Mistru Kaválkovi upřímně blahopřejeme.

Heinrich Kunstmann, profesor na Mnichovské universitě, člen SVU, spolu s prof. Vsevolodem Setchekarevem z Harvardské university, rediguje novou slavistickou serii "Analecta Slavica" vydanou německým nakladatelstvím Jal Reprints ("Journal Franz", Arnulf Liebing OHG, Würzburg), která bude nově vydávat díla ruské, české a polské literatury, literární kritiky a dějepisu, mezi nimi ročníky 1-11 časopisu Slovo a slovesnost (1935-1949); Josef Podhradský, Tajná historia panslavismu vůbec a uhorských Slováků zvláště (Nový Sad 1868); A. V. Flerovský, Čeští jesuité na Rusi (1941); a Karel Novák, Slovník k českým spisům Husovým (1934).

Milada Lejková-Koepplová, profesorka tělesné výchovy na Immaculata Preparatory School ve Washingtoně a propagátorka sokolské a evropské gymnastiky, členka SVU, předvedla dne 27. dubna na této škole tělocvičnou akademii svých žáček, od základního výcviku nejmladších po ukázkou vyspělých gymnastek, za účasti osmi soukromých škol včetně francouzské mezinárodní školy. Závěrečné vystoupení 220 dívek s barevnými šátky připomnělo skladbou a hudbou vystoupení sokolek na sletech. Na měsíc červen chystá "gymnastickou kliniku" učitelů a žáček všestranného tělocvičnicku.

Enrico S. Molnar, člen SVU, do nedávna děkan Bloy Episcopal School of Theology a nyní převor St. Michael's Priory v Little Lake - Dunmore v Kalifornii, vydal v č. XIV/4 časopisu The Augustan článek o svatováclavské koruně (The Crown of St. Wenceslas - Its History and Politico-Theological Significance).

Baletní škola **Ireny Prochotské**, členky SVU, měla v neděli, dne 11. června 1972 celovečerní program v Marvin Theatre George Washington University ve Washingtoně. Na programu byl "Koncert" s hudbou Fredericka Chopina a "Sněhůrka a sedm trpaslíků" s hudbou Oskara Nedbala.

Walter Redisch, člen SVU, který je zároveň členem lékařských fakult New York University a New York Medical College, obdržel dne 10. května první "Distinguished Membership Award" Pirquet Society of Clinical Medicine, a to na banketě v New Yorkské akademii věd, s citací za jeho vynikající příspěvky na poli cévních chorob ve výzkumu, klinickém léčení a jako učitel. Na banketě přednášel na téma "Změny na cévách při cukrovce".

Dr. Jiří Škvor, místopředseda SVU, se zúčastnil symposia "Canadian Society for the Comparative Study of Civilizations" pořádaného v červnu na montrealské universitě McGill, v rámci výročního kongresu "Learned Societies". Dr. Škvor referoval o českém a slovenském příspěvku kanadské kultuře a civilizaci. Značnou část svého projevu věnoval činnosti SVU.

Vilém Špalek, člen SVU v Caracasu (Venezuela), který píše pod jménem Gran Embustero, vydal v edici Hlas-Voice v New Yorku druhý díl svých povídek "Tam Portugés znova a znova nalévá svůj jed". 121 str., \$3.00. Objednávky vyřizuje autor přímo (Apartado 2895, 101 Carmelitas, Caracas), poukazy mezinárodní poukázkou nebo bankovním (nikoli osobním) šekem či bankovkami. Dříve vydal knihy "Ze země sluncem oslněné" (1961), "Středoamerické balady" (1963) a první svazek povídek "Tam Portugés nalévá svůj jed" (1969).

ZPRÁVY SVU

Otto Ulč, profesor politických věd na státní universitě New Yorkské v Binghambtonu, člen SVU, vydal v nakladatelství Ohio University Press knihu "The Judge in a Communist State" (Soudec v komunistickém státě). 307 str., \$8.75.

OPRAVY

K článku "Za Františkem Klátilem" (Zprávy SVU, duben 1972, str. 26) upozorňuje Čeněk Torn, člen SVU, že zesnulý nebyl archivářem tělocvičné jednoty Sokol, ale zpracovával archiv Rady Svobodného Československa a také redigoval "Malé noviny" této organizace.

Ke zprávě o Majales ve Washingtoně dne 29. dubna 1972 (Zprávy SVU, duben 1972, str. 28) nás upozorňuje předsedkyně Washingtonské odbočky ČSN-RA, Anna Faltusová, členka SVU, že Majales pořádala odbočka ČSNRA Washington, D.C., ve prospěch amerického fondu pro Československé uprchlíky a fondu pro uprchlíky místní skupiny SVU ve Washingtoně.

Z Á Z N A M Y

New Yorkské operní studio, Bel Canto Opera, provedlo ve dnech 14., 20. a 21. května 1972 v sále Madison Avenue Baptist Church velmi zdařilé představení Janáčkovy opery "Káťa Kabanová" s doprovodem klavíru.

Janáčkova opera "Z mrtvého domu", která loni byla provedena s velikým úspěchem na americké televizi v anglickém překladu Marie Millerové-Winnové pod taktovkou Petra Herma-

STRANA 49

na Adilera, byla v únoru provedena německy s velikým úspěchem ve státní opeře v Hamburku Rafaelem Kubelíkem. Kritik bavorské "Süddeutsche Zeitung" píše v obsáhlém referátu o této poslední Janáčkově opeře, že Kubelík učinil z tohoto večera vynikající událost celé operní sezony.

Londýnská organizace (CJC, Council of Jews from Czechoslovakia, 30 Craven Street, London WC2N 5NT, připravuje památník židovských obětí nacismu českého a slovenského původu, které zemřely v Terezíně nebo byly odtamtud odvezeny do jiných táborů smrti; seznam má obsahovat 80,000 jmen s daty narození a úmrtí a čísly transportu. Cena svazku bude L10 (\$26).

Zvýšený zájem o etnické skupiny ve Spojených Státech: Federální osnova zákona o etnických studiích (Ethnic Heritage Studies Bill) podporovaná v kongresu především kongresmanem Romanem Pucinskim ze státu Illinois a senátorem Richardem Schweikerem z Pensylvanie, přes počátečný odpor vládních úřadů snad přece projde během letošního zasedání kongresu; je to však pouze jedna stránka nového zájmu o etnické menšiny v Americe jako důležité skupiny voličů. Na různých amerických universitách a v celé řadě amerických měst se v posledních měsících konaly konference o etnické identitě, o důležitosti kulturního odkazu etnických skupin a etnického pluralismu v Americe. Amerika dospívá k názoru, že nutnost znalosti angličtiny neznamená, že děti přistěhovalců mají co nejdříve zapomenout jazyk svých předků. Konference se konaly na Katolické universitě ve Washingtoně, kde byla přijata rezoluce o založení "National Coordinating Assembly on Ethnic Studies", dále v Clevelandu, Detroitu, New Yorku (kde se podobné konference v únoru zúčastnil generální tajemník SVU) a jiných městech.

Němec v české poválečné literatuře. V rámci serie "Jak nás vidí druzí" vyšel Bavorský rozhlas dne 22. dubna 1972 reportáž Franze Petra Künzela, člena SVU, o vývoji historicky negativního názoru na Němce v české literatuře po roce 1945, "kdy německé bezpráví a zločiny předešlých roků byly vystřídány českým bezprávím a zločiny, německá rasová nenávisť českou." Sleduje postupné vystřídání protiněmeckého stanoviska (které úřední cenzor identifikoval s postojem protifaštickým) nezaujatým postojem, u Škvořeckého, Durycha, Norberta Frýda a Arnošta Lustiga ("Ti, kteří nejvíce trpěli nacistickou persekcí, byli první, kteří charakterizovali Němce pozitivně"), Karla Ptáčníka, Edvarda Valenty, Vladimíra Körnera a Jana Procházky, až po právě vydané romány Jiřího Kovtuna a Jiřího Hochmana. Dospívá k závěru, že "naděje na české straně v roce 1945, že odsun sudetských Němců vyřeší všechny národní problémy, byly pouhou iluzí. Široké vrstvy českého národa již dávno dospěly ke smíření s Rakušany a západními Němci, a Češi a Němci začínají vidět jeden druhého jako sousedé, přestože Husákov režim i nadále podporuje protiněmeckou literaturu."

Čsl. kulturní programy v Paříži. Z Paříže nám píše Ing. F. Kříž, člen SVU: Po prvé za 24 let v Paříži vidím někoho, komu se počíná dařit sjednocení zdejší krajanské větve na poli kulturním. Je to P. Bernáček, který přišel pozdvihnout naši dost rozptýlenou náboženskou obec ve Francii; patří do té řady českých kněží, která počíná Dobrovským a končí kardinálem Beranem. V přilehlé síni pařížského kostela St. Germain L'Auxerrois naproti Louvru, kde se konají české mše, byla pořádána řada přednášek hr. Kinským, univ. prof. Šnejdárkem (o vývoji čs. historiografie během posledních 20 let), profesorem Sorbonny Tapié, který studoval

u Pekaře a přednáší plynou česťinou (o některých údobích našich dějin), a paní Dagmar Trnkovou o pobytu P. Claudela v Praze a o Zdence Braunerové, přítelkyni Claudela. Počet účastníků přednášek bývá okolo 70; začínají přicházet i různí vynikající francouzští přátelé.

The Politics of Culture je název anglického překladu knihy **Antonína J. Liehma**, který vydal v květnu 1972 Grove Press, Inc., ačkoli distribuci knihy převzal Random House, Inc., rovněž v New Yorku. 412 str., cena \$ 10. Kniha, jejíž český original má název "Generace", je sbírkou 14 rozhovorů z doby mezi lednem 1965 a květnem 1968 (Laco Novomeský, Ester Krumbachová, Milan Kundera, Josef Škvorecký, Ludvík Vaculík, Jiří Mucha, Jaroslav Půtk, Dominik Tatarka, Eduard Goldstücker, Lumír Čivrný, Peter Karvaš, Ivan Klíma, Václav Havel a Karel Kosík), dvou delších úvodů, a to eseje Jean-Paul Sarrtra "The Socialism That Came in from the Cold", který vyšel již ve francouzském překladu knihy vydaném v r. 1970 nakladatelstvím Gallimard a anglicky v časopisu Evergreen Review v listopadu 1970, a útorova vlastního úvodu "O kultuře, politice, nedávných dějinách, generacích - a také o rozhovorech", a konečně krátké odpovědi Josefa Škvoreckého na esej Sartrův, která byla uveřejněna také už v časopisu Evergreen Review, v únoru 1971. Pokud Sartre píše, že souhlasí s tvrzením Moskevské "Pravdy", že v Československu socialismus byl udušen protirevolucí, jenže protirevoluční síly nepřišly ze západu, je to snad dnes méně aktuální než jeho závěry 1) že invaze měla především konzervativní povahu, účel zachování statu quo, a že proto není překvapen reakcí západu "Proč neskončit studenou válku a uzavřít svaťou alianci se Sověťským svazem, která by zachovala pořádek po světě", a

2) že po srpnu 1968 je nutno vzdát se reformistických iluzí, pokud jde o režim: "Stroj se nedá spravít - lid jej bude muset převzít a hodit ho na smetiště". Vlastní příspěvek Liehmův je zповědí člena "generace", která po únoru 1948 slepě věřila straně - Sartre o tom mluví slovy "credo quia absurdum" - která ještě v r. 1964 byla přesvědčena, že nešlo možno "stavět socialistickou společnost" než v těsné spolupráci se stranou, která si je vědoma viny všech, kteří sloužili režimu porem, i když se nikdy nepodíleli na moci režimu, a která si uvědomuje, "že bude nutno likvidovat monopol politické moci, ač není jasné, jak pluralita organizovaných politických sil může fungovat v areně socialistického hospodářství." jgl

Členové slavistického oddělení Brown university v Providence, R.I., Antonín Dostál a Jindřich Kučera (člen SVU) sestavili archiv materiálů českého jazyka - 200,000 slov z jednoho staťtextů o průměrně 2000 slovech vydaných v padesátých a šedesátých letech. Prof. Dostál dále připravuje sbírku českých materiálů mluvených nebo psaných ve Spojených státech a v Kanadě, včetně zvukových záznamů českých projevů, bibliografie českých publikací vydaných ve Spojených státech, adres českých organizací, škol a universit, kde se vyučuje češtině, českých novin a časopisů, a jiných pramenů, které mají umožnit studie o vývoji češtiny pod vlivem linguistické asimilace k okolní angličtině nebo kanadské francouzštině.

Northeast MLA, zahrnující severovýchodní státy USA a východní provincie Kanady, konala svůj výroční sjezd v dubnu na universitní koleji Skidmore v Saratoga Springs, N. Y. Předsedou organizace v letošním akademickém roce byl místopředseda SVU prof. Rudolf Šturm, který také řídil tři hlavní sjezdové schůze. Na programu bylo 280 přednášek, rozdělených do 90 sku-

pin, panelů a seminářů, mezi nimi také "The Czech Stage", kde byly přednášky Jarky Buriana (State Univ. of N. Y., Albany) o poválečných směrech v českém dramatu a Pavla Trenského (Fordham Univ.) o Josefu Topolovi. Ve skupině "Western Slavic Literatures" odznely přednášky Jozefa M. Kirschauma (Toronto) o slovenské literární kritice v exilu a Milana Fryščáka N.Y. Univ.), který mluvil o umění Jana Beneše. Z dalších členů SVU se na sjezdu uplatnili Rado L. Lenček (Columbia Univ.) jako tajemník odd. slovanského jazykozpytu a Jiří Pistorius (Williams Coll.) přednáškou o humoru ve Stendhalových románech. Slavnostní projev na banketu měl Rané Wellek (Yale Univ.) — MLA (Modern Language Assoc. of America) sdružuje v severovýchodní oblasti USA a Kanady na jedenáct tisíc členů, vesměs profesorů moderních jazyků a literatur.

Dubnové číslo časopisu **Slavic Bibliographic and Documentation Center Newsletter**, který vydává Association of Research Libraries, 1527 New Hampshire Ave. N.W., Washington, D.C. 20036, uvádí mezi chystanými disertacemi dvě práce v Holandsku, A. Teichmanová, The Prague Linguistic Circle, Amsterdam, a Th. J. Vondráček, Czechoslovak Contract Law, Leyden. V listině bibliografií uvádí nejen seznam "Českých a Slovenských novin a časopisů v zahraničí v září 1970" V. N. Dubna, ale oznamuje také, že nové vydání seznamu se připravuje na 6. sjezd SVU v listopadu 1972; mimo to uvádí bibliografii Konstantína Čulena, "Slovenské časopisy v Amerike", kterou vydala Prvá Katolícká Slovenská Jednota v Clevelandě v r. 1970, a bibliografii francouzských překladů Livres actualité, č. 34, říjen 1971, "Tchécoslovaquie - Bibliographie exhaustive des ouvrages en français disponibles chez les éditeurs français, belges et suisses". Časopis hlásí, že archiv kancléře Jaromíra Smutného má být uložen v Archivech ruských a východoevropských

dějin kolumbijské university v New Yorku, upozorňuje na to, že mezi doklady uloženými v knihovně Dwighta D. Eisenhowera v Abilene, Kansas, je také korespondence mezi gen. Eisenhowerem a prezidentem Edvardem Benešem, a uvádí mezi slovníky a příručkami publikaci "Abbreviations in the Czechoslovak Press", kterou lze objednat od National Technical Information Service, Springfield, Va. 22151. V části "Microforms and Reprints" uvádí nové vydání bibliografie Rudolfa Šturma, místopředsedy SVU, "Czechoslovakia: A Bibliographic Guide", která vyšla v prvním vydání v r. 1966; druhé vydání vydal Arno Press v r. 1971 (330 Madison Avenue, New York, N. Y. 10017, cena \$ 6.)

Č. S. A.

**(ČESKOSLOVENSKÉ SPOLKY
V AMERICE)**

*slavící letošního roku 118 let své
činnosti jako nejstarší bratrská a
sesterská podpůrná jednota v
U.S.A. nabízí vám jedno z nej-
lepších a nejspolehlivějších ži-
votních pojištění pro jednotlivce
i celé rodiny.*

*Rovněž poskytujeme pojištění
nemocenské a nemocniční.*

Č. S. A.

2138 South 61st Court, Cicero,
Illinois 60650

Telefony 652-6360 242-2224
Area Code 312